

Пам'ятка для соціальних педагогів та громадських інспекторів про житлові права дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа

В Україні на законодавчому рівні закріплено обов'язок держави піклуватися про захист житлових прав дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа.

Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» встановлює два напрями захисту житлових прав дітей зазначених категорій, а саме:

1. збереження вже належного їм на праві власності або на праві користування житла;
2. надання нового житлового приміщення.

Збереження житла за дітьми-сиротами, дітьми, позбавленими батьківського піклування, а також особами з їх числа

Законом передбачено, що за дітьми-сиротами, дітьми, позбавленими батьківського піклування, а також особами з їх числа зберігається право на житло, в якому вони проживали з батьками або іншими родичами до моменту встановлення опіки/піклування, влаштування в прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу, заклади для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Відповідальність за збереження житла та повернення його дітям після завершення терміну їхнього перебування в сім'ї опікуна або піклувальника, прийомній сім'ї, дитячому будинку сімейного типу, закладі для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, несуть місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування, розташовані за місцем розташування такого нерухомого майна.

Для забезпечення збереження цього нерухомого майна державні адміністрації та органи місцевого самоврядування можуть вживати таких заходів:

1. Встановлення опіки над майном

Рішення про встановлення опіки над майном дітей ухвалюється державною адміністрацією або виконавчим органом місцевої ради за місцем розташування майна, за поданням Служби у справах дітей, яка веде облік нерухомого майна, що належить дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування.

Особі, яка призначається опікуном над майном дитини, Служба у справах дітей видає рішення про встановлення опіки над майном, копію опису майна, копії документів, що підтверджують право власності дитини на майно, і забезпечує передачу майна дитини на підставі акта прийняття-передачі.

Рішення про припинення опіки над майном ухвалюється у разі втрати дитиною статусу дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, досягнення дитиною повноліття, надання дитині повної цивільної дієздатності, відмови опікуна від виконання своїх обов'язків, смерті опікуна, смерті дитини.

2. Встановлення заборони на відчуження житла

Законом визначено, що житлові приміщення, в яких проживали діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, не можуть бути відчужені без згоди на це органів опіки та піклування, яка може надаватися тільки в разі гарантії збереження права на житло таких дітей.

Суд у разі позбавлення батьків батьківських прав або відібрання дитини без позбавлення батьківських прав одночасно має накласти заборону на відчуження майна дітей, про що повідомляється нотаріальна контора за місцем розташування майна та житла.

3. Укладення договору про утримання і збереження житла

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України № 866 від 24.09.2008 «Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини» місцеві державні адміністрації та виконавчі органи місцевих рад для збереження і утримання житла дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, мають право укладати договори про утримання і збереження житла з організаціями, на балансі яких воно перебуває (житлово-будівельні кооперативи, об'єднання співвласників багатоквартирних будинків і ін.).

Забезпечення житлом дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа

1. Сприяння у взятті на квартирний облік і соціальний квартирний облік

Якщо у дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування, немає житла, яке належить їй на праві власності або праві користування, або якщо повернення в це житло неможливе, то після досягнення дитиною 16-річного віку вона має право стати на квартирний облік і на соціальний квартирний облік за місцем свого походження або проживання до моменту встановлення опіки/піклування, влаштування в прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу, заклади для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

На квартирний облік беруться громадяни України, які потребують поліпшення житлових умов відповідно до «Правил обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, і надання їм житлових приміщень в Українській РСР», затверджених постановою Ради Міністрів Української РСР і Української Республіканської Ради професійних спілок № 470 від 11.12.1984 (зі змінами).

На соціальний квартирний облік беруться громадяни України, які користуються правом на соціальне житло відповідно до Закону України «Про житловий фонд соціального призначення». Соціальний квартирний облік

ведеться відповідно до «Порядку взяття громадян на соціальний квартирний облік, їхнє перебування на такому обліку та зняття з нього», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 682 від 23.07.2008 р.

Заява про взяття на квартирний облік і соціальний квартирний облік може бути подана Службою у справах дітей, опікуном/піклувальником, прийомними батьками, батьками-вихователями, адміністрацією установи, де проживає дитина.

2. Надання соціального житла

Законом встановлено, що в разі, коли у дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа після завершення перебування у відповідних закладах, дитячому будинку сімейного типу, прийомній сім'ї або завершення терміну опіки/піклування немає житла, то місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування забезпечують їх упорядкованим соціальним житлом упродовж місяця.

Соціальне житло – це житло з житлового фонду соціального призначення, яке надається громадянам України, які потребують соціального захисту, в користування на підставі договору найму на певний термін.

Користування соціальним житлом є платним. Плата за житло в житловому фонді соціального призначення складається з плати за оренду житла, утримання житлових будинків і прибудинкових територій, комунальні послуги. Орган місцевого самоврядування встановлює розмір плати за соціальне житло для кожного наймача такого житла індивідуально.

3. Надання житлового приміщення у соціальному гуртожитку

Відповідно до Закону України «Про житловий фонд соціального призначення» орган місцевого самоврядування, який ухвалив рішення про взяття на соціальний квартирний облік громадянина, для якого соціальне житло є єдиним місцем проживання, одночасно, за письмовою заявою зазначеного громадянина, ухвалює рішення про надання йому житлового приміщення в соціальному гуртожитку впродовж усього терміну його перебування на соціальному квартирному обліку.